

VII. Fejezet

Analízis.

**Valóban, a múlt század tudománya sikeresen szétszedte az embert.
Jöhetne már valaki, aki megint összerakja.**

(Karinthy Frigyes)

A LOSS program mellett a kilencvenes évek egyik fontos kutatási programja volt a szociális munkások pályaképének, pályaaorientációjának felmérése, amely a nemzetközi kapcsolatokra alapozva, szintén nemzetközi összehasonlításban valósult meg, magyar, olasz, finn, német és amerikai közreműködőkkel. A Dr. Fónai Mihály és Dr. Kiss János vezette kutatási program hazai viszonylatban elsőként vizsgálta ezt a témakört, a vizsgálatból pedig számos publikáció, kiadvány született.

Dr. Fónai Mihály

Dr. Kiss János

Ebben az időszakban, ideértve az említett kutatásokat is, sikeres OTKA és OKTK pályázatok támogatták a tudományos programok megvalósítását. A LOSS program és a pályakép kutatás mellett OTKA támogatásban részesült Dr. Hüse Lajos (Szülők szocioökonómiai státusza és a gyermekek nemi aránya közötti kapcsolat), valamint Dr. Sárváry Andrea (Kétszemélyes és társadalmi dilemmák alakulása a hétköznapiakban) kutatási programja is.

Dr. Hüse Lajos

Dr. Sárváry Andrea

Ebben az időszakban azonban nemcsak OTKA, hanem több, más sikeres pályázati forrásból (pl. Soros Alapítvány, ETT) finanszírozott kutatási program is zajlott, és már ekkor is jellemző volt az interdiszciplináris szemléletmód. Jó példa erre az az öt éves kutatási program, amely Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében vizsgálta az öngyilkosságokat, s amely a szociális munkás, a diplomás ápoló szakok, valamint az ÁNTSZ munkatársainak együttműködésében valósult meg a korábbi Művelődési és Köznevelési Minisztérium, illetve az Egészségügyi Tudományos Tanács támogatásával.

A szociális képzések oktatói is számos Erasmus-Socrates Intenzív Program résztvevői voltak, több esetben az ápoló szakkal közösen. Az önálló programok közül kiemelkedő fontosságú volt a Street Life elnevezésű, a hajléktalanság különböző dimenzióival foglalkozó program a kétezres évek második felében. A három éves program érdekessége, hogy az eredményekből két angol nyelvű, nemzetközi tanulmánykötet is született.

Az elmúlt évtized során a Gyógytornász szakon is számos kutatási program zajlott, melyek közül kiemelésre méltó a Dr. Rapcsák Mariann vezette „A humán vázizom adaptációja, különös tekintettel az izomműködés szabályozásában résztvevő kontraktilis fehérjék változásaira” elnevezésű program, amely külső támogatás segítségével valósult meg.

Számos kutatási és fejlesztési program egyetemen belüli kollaborációban valósult meg. Ilyen volt az Ortopédiai Klinika Biomechanikai Laboratóriumával közös projekt, melynek során kifejlesztésre került egy elektromos járósarok, amely az alsóvégtagi tehermentesítés betanítására és kontrolljára szolgál. A program vezetői Dr. Csernátóny Zoltán klinikaigazgató és Pálinkás Judit gyógytornász voltak, a fejlesztés pedig egy sikeres ETT pályázat finanszírozásával valósult meg. Hasonlóan gyümölcsöző együttműködés alakult ki a DE-OEC Reumatológiai Tanszékével is.

Az Orvosdiagnosztikai laboratóriumi analitikus képzésben már a kezdetektől kiemelten fontos kutatási terület volt a kataláz enzim működésére vonatkozó program, melynek irányítója Prof. Dr. Góth László, a Klinikai Kémiai Analitikai tanszék vezetője volt. A programban a következő főbb területek vizsgálatára került sor: a vér kataláz aktivitásának változása olyan megbetegedésekben, amelyek patomechanizmusában a szabadgyökök, illetve a hidrogénperoxid szerepet játszhat, a kataláz enzim

génje mutációinak vizsgálata ezekben a betegségekben, a hazai veleszületett katalázhiány klinikai és biológiai vizsgálata. A tanszék munkatársai számos hazai és nemzetközi közleményben publikálták kutatási eredményeiket, illetve a programhoz kapcsolódik egy magyar szabadalom is (egyszerű eljárás nukleotid polimorfizmusok kimutatására) 2007-ből.

Góth professzor úrnak köszönhetően a szak számos intenzív nemzetközi együttműködést tudott kialakítani, amelyek közül különösen az amerikai kapcsolatok voltak jelentősek, azok közül is elsődlegesen a Stanford University-vel, illetve a San Francisco State University-vel kialakított kapcsolatrendszer.

Az elmúlt évtized második felében bekövetkezett változások (egyetemi és uniós integráció, Bologna-rendszer bevezetése, a külső feltételrendszer átalakulása, csökkenő források) egyértelművé tették, hogy a tudományos munka gyakorlásához egy átfogó, ugyanakkor konkrét elemekből álló stratégia kidolgozására lesz szükség a karon. Az új, támogató rendszer fokozatosan került bevezetésre, ennek főbb elemei a következők voltak:

A tudományos utánpótlás biztosítása érdekében, egyedi módon, a kar kialakította a doktori tanulmányokat folytató munkatársak támogatási rendszerét, amelyet egy, a Kari Tanács által is elfogadott szabályzat biztosít. A szükséges anyagi forrást a kar saját bevételei biztosítják. Az első időszakban a kar létrehozott egy ún. kari tudományos alapot, ez biztosította a doktoranduszok támogatását, az új kari szervezeti struktúra kialakítását követően ezek az összegek az intézetek hatáskörébe kerültek, akik a szabályzatba foglaltak alapján továbbra is támogatják a munkatársakat. A támogatás többek között a tanulmányok végzését (pl. költségtérítési díj kiegészítését, eljárási díjak befizetését), a tanulmányokkal kapcsolatos dologi kiadásokat, belföldi és külföldi konferencia részvételt biztosít.

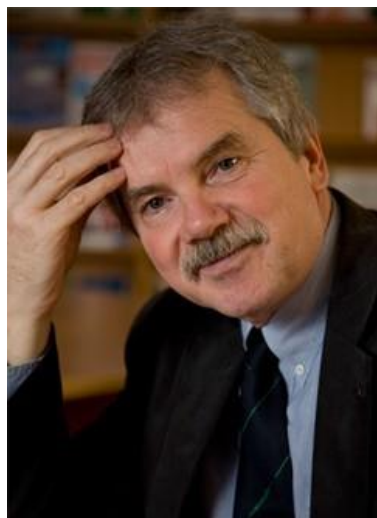
A doktoranduszok munkáját segíti az a 2007-ből származó kezdeményezés, melynek alapján a Nyíregyháza városában működő három felsőoktatási intézmény (Nyíregyházi Főiskola, Szent Atanáz Görög Katolikus Hittudományi Főiskola és a kar) megalapította a Nyíregyházi Doktorandusz Konferenciát karunk oktatóinak kezdeményezésére. A konferenciára évente kerül sor, változó helyszínnel, hiszen minden évben valamelyik főiskola ad otthont a rendezvénynek. A doktoranduszok a konferencián előadással és poszterrel is szerepelhetnek, az elhangzott prezentációkból pedig minden évben lektorált tanulmánykötet jelenik meg, amely publikációs lehetőséget biztosít a résztvevőknek.

Hasonló céllal hozta létre a kar a Tudományos Tanácsadó Bizottságot, melynek elsődleges feladata a kari tudományos élet koordinálása, szervezése, irányítása, a főbb stratégiák kidolgozása. A folyamatosan, magas színvonalon végzett tudományos kutató és oktató munka elismerésére alapította meg a kar saját kitüntetését, a Kövér András emlékéremet. Az emlékérem odaítéléséről a szervezeti egységek írásos javaslata alapján egy ötfős kuratórium döntött. Ebben az elismerésben eddig három oktató, Dr. Góth László, Dr. Fábián Gergely és Dr. Sipos László részesült. A kitüntetés átadására az adott év novemberében került sor, a Magyar Tudomány Ünnepe keretében, nyilvános tudományos előadással egybekötve.

Hasonló elismerést tükröz a Hadházy emlékérem, amely a kimagasló tanulmányi és tudományos eredményeket elért hallgatókat díjazza, s amely minden évben a diplomaosztó ünnepségen kerül átadásra.

Szintén hasonló cél vezérelte a kar vezetését, mikor 2007-ben létrehozott egy tudományos főmunkatársi státuszt, amelyet már az adott évben betöltött egy olyan pályázóval Dr. Semsei Imre személyében, aki MTA doktori fokozattal rendelkezik, és aki a kar tudományos dékánhelyettese, majd 2014-től dékánja is egyben. Feladata a tudományos munka segítése, irányítása, szervezése és menedzselése. Dr. Semsei Imre irányításával jött létre a kar Gerontológiai Tudományos Koordinációs Központja. A szervezet alapvető célja a hazai gerontológiai élet koordinálása és szervezése, a hazánkban, de elsősorban a Karon folyó gerontológiai oktatás segítése, a gerontológiai információk terjesztése, feladatai közé tartozik a hazai gerontológiai publikációk összegyűjtése és megismertetése, gerontológiai tárgyú konferenciák szervezése a gerontológiai felnőttképzés bevezetése és megvalósítása.

A GTKK sikeres működését jellemzi, hogy 2011-ben a szervezet felvételt nyert az Európai Unió AGE-Platform szervezetébe, amely egy 165 tagszervezetet tömörítő nemzetközi hálózat, s amelynek célja az időskorúak érdekeinek európai szintű képviselete. Az Administrative Council tagja lett Dr. Semsei Imre, akit megválasztottak a Health Expert Group alelnökének is.

Dr. Semsei Imre

A központ aktivitását jellemzi az az évente megrendezésre kerülő konferencia is, amelyik nemcsak a hazai gerontológia és geriátria jeles képviselőit sorakoztatja fel, hanem napjainkra már nemzetközivé vált.

Szintén a központ gondozásában és kiadásában jelenik meg 2008 óta a Magyar Gerontológia című hiánypótló folyóirat. Az első szám köszöntőjében Dr. Semsei Imre, a folyóirat főszerkesztője így írt a lap céljáról és feladatairól:

„Egy hiánypótló kiadványt indítottunk újtára, hogy fórumot nyújthassunk a hazai gerontológia minden ága képviselőjének. Ugyanúgy helyet kapnak a kísérletes-, és a biogerontológia eredményei, mint a geriátria, és szociális gerontológia művelőinek írásai is. Emellett tervezzük, hogy a kapcsolódó tárdiszciplínák képviselői is lehetőséget kapnak a gerontológiával kapcsolatos eredményeik ismertetésére, hiszen a gerontológia mind eszköztárában, mind pedig tematikailag multidiszciplináris tudományág, s csak a társtudományok haladásával egyidejűleg tud fejlődni. Igaz, hogy számos kiváló nemzetközi gerontológiai és geriátriai folyóirat létezik, de sok olyan kérdés is felmerül, mely hazai diszkussziót kíván, s noha más országok számára is tanulságokkal szolgálhat, elsősorban mégiscsak a magyar nyelvterület gerontológiai kérdéseit, gondjait, eredményeit hivatott közreadni”.

A folyóirat indulását a következőképpen üdvözölte Vértés László professzor, a Magyar Gerontológiai és Geriátriai Társaság alelnöke:

„Életünkben vannak pillanatok, amikor érdemes megállnunk: viharos világban asyllumra lelni, örömet felfedezni...Most lapot, új szaklapot köszönünk...Gerontológusok vagyunk, ki-ki valamelyik ágában munkálkodik, ki több évtizede, ki hónapok óta. A nagy tervek, a nagy álmok között – eddig – a „saját lap”, a mi folyóiratunk, szép területünk, pályánk szaklapja hiányzott. Megvallom, irigykedve vettük kézhez más országokbeli kollégáink kiadványait, immár sokadik évfolyamokat jelző számokra sóhajtottunk...a hazai gerontológia egyik legkiemelkedőbb állomásának lehetünk tanúi...Köszönjük, megbecsüljük, tiszteljük – és éljen jó évszázadokon át.”

A kar húszéves jubileuma alkalmából indította útjára újabb tudományos folyóiratát, Acta Medicinae et Sociologica címmel. Főszerkesztője, Dr. Kiss János köszöntőjében a következőképpen foglalta össze a kiadvány létrehozásának céljait:

„Egy olyan folyóiratot szeretnénk útjára indítani, melynek keretein belül módunkban áll megmutatni a karon folyó tudományos munka eredményeit. A címválasztással azt is szeretnénk jelezni, hogy csatlakozunk egy régi felsőoktatási hagyományhoz, s ezzel egy újabb „Acta” kerülhet a tudomány könyvespolcára. Kicsit tematizálva, kicsit konceptualizálva, de mindenképpen egymás mellett bemutatva a karral munkakapcsolatban lévő, de a tudományos kutatómunka különböző szintjein alkotó szakemberek munkáit. Fontos célunk, hogy publikációs fórumot teremtsünk fiatal kollégáknak, a karunkon művelt tudományok és határterületeik (egészségtudományok és társadalomtudományok) témáit feldolgozó tanulmányaik számára.”

A Kar legújabb periodikája a 2014-ben útjára indult, és szakmai szempontból is hiánypótló, Párbeszéd című folyóirat, amely a szociális munka elméletének és gyakorlatának „terepe”. Ferge Zsuzsa professzor, akadémikus így köszöntötte előszavában az induló folyóiratot:

„Ritka öröm, hogy új folyóirat születik, és megtiszteltetés, hogy én köszönhetem a szociális munkások új fórumát. Remélem, az alapító szerkesztők tudása, tapasztalata, lelkesedése ezt ígéri, hogy végre lesz egy rendszeresen megjelenő, szakmailag magas színvonalú, a mindennapi gondokban is eligazodni segítő szociálismunkás-folyóiratunk. Mert megbeszélhatalónk végtelenül sok van. A globális világ is, a magyar világ is száguldva változik és nekünk ehhez kellene igazodnunk.”

A folyóirat főszerkesztője Dr. Szoboszlai Katalin lett, tagjai részben a kar oktatói, részben a szakma, illetve a társadalomtudományi tudományos élet reprezentánsai.

Dr. Szoboszlai Katalin

A három folyóirat indítása is jelzi, hogy jelentősen bővült a kar tudományos potenciálja, részben annak is köszönhetően, hogy a kar vezetése egy több részből álló, de egységes rendszerré fejlesztett tudománytámogatási stratégiát dolgozott ki. Az elmúlt években több kutatási program is elindult a karon, mind az egészségtudományok, mind a

társadalomtudományok területén, néhány esetben pedig interdiszciplináris megközelítésben. Ezek a programok megfelelően illeszkednek a kar képzési profiljához, számos esetben pedig nemzetközi, illetve hazai együttműködésben valósulnak meg.

A teljesség igénye nélkül érdemes kiemelni néhány fontosabb, jelenleg is zajló kutatási programot:

A házi orvosok szerepe a méhnyakrákszűrés hatékonyságának növelésében,
A várandósság alatti dohányzás hatása az időelőtti és alacsony testsúlyú szülésre, Szabolcs-Szatmár –Bereg megyében, A telepszerű körülmények között élő serdülőkorú fiatalok egészsége és életmódja, Egészségi állapot felmérés a telepszerű körülmények között élő észak-keletmagyarországi lakosság körében, Komplementer és alternatív medicina, Külföldön dolgozó prostituáltak kapcsolati hálójá.

2008 és 2010 között a kar oktatói is résztvevői voltak az ún. EUGATE programnak (European Best Practices in Access, Quality and Appropriateness of Health Services for Immigrants in Europe), amely a bevándorlók számára nyújtott egészségügyi ellátáshoz való hozzáférés legjobb gyakorlatait vizsgálta az unió 16 országában.

Az ápolás és betegellátás alapszak a régióban kifejlesztett, az egészségügyi szakdolgozók helyzetével, illetve a nők egészségügyben betöltött szerepével foglalkozó kutatását az ország többi egészségügyi karának bevonásával végzi, hogy minél inkább összehasonlítható adatokat kapjanak a lakosság egészségi állapotáról, az idősek ellátási lehetőségeiről. Nemzetközi szinten eddig 5 ország (cseh-lengyel-szlovák-szlovén-török) ápoló képzést folytató felsőoktatási intézményeivel folyik a megkezdett kutatás, melynek témája az ápolók helyzete, viszonyítva az Európai Unió elvárásához, valamint a WHO adataihoz.

Négy ország együttműködésével, EU támogatással, zajlott a „Toward Active Old Age” kutatási program, melyben a Magyar Ápolási Egyesület

felkérésére a kar Ápoló szakja volt a magyar partner. A programot egy sikeres Leonardo da Vinci Pilot Project pályázat támogatta. A kutatási eredmények hazai és külföldi szakmai lapokban kerültek publikálásra.

Az Egészségügyi Informatikai Tanszéken 2 kutatócsoport is működik, az egyik témája a távoktatás, feladata pedig a távoktatás, e-Learning, blended learning fogalmakhoz tartozó tudományterület alapos megismerése, feltárása és a képzésekben történő alkalmazása.

Az Egészségügyi adatfeldolgozó kutató csoport feladata az egészségügyi informatika, az egészségbiztosítás és egészségturizmus területén statisztikai vizsgálatok, elemzések végzése.

A nemzetközi tudományos kapcsolatok bővülését az is jelzi, hogy az elmúlt években számos kollégánk kapott felkérést jegyzett, nemzetközi folyóiratok szerkesztőbizottságába, így lett Dr. Semsei Imre, Dr. Papp Katalin és Dr. Fábrián Gergely a „Kontakt”, Ujváriné Dr. Siket Adrienn a „Central European Journal of Nursing and Midwifery”, míg Dr. Kiss János a „Professional Comparative Pedagogy” folyóiratok nemzetközi szerkesztőbizottságának tagja.

A társadalomtudományi kutatások közül kiemelendő a 2008-ban indult Életminőség Nyíregyházán elnevezésű program, amelyet a kar a város önkormányzatával közösen valósít meg. Nyíregyháza Megyei Jogú Város Polgármesteri Hivatal Szociális Osztálya

és a Debreceni Egyetem Egészségügyi Kar Alkalmazott Társadalomtudományi Tanszéke 2008-ban indította el azt a városi kutatássorozatot, melynek célja a városlakók életminőségének folyamatos figyelemmel kísérése, a változások elemzése és bemutatása.

A vizsgálat első adatfelvételére 2008-ban, a második hullámra 2010-ben, a harmadikra pedig 2012-ben került sor. A kutatás nemzetközi és hazai mintákon alapul, mely az ún. háztartáspanel módszertanát követi.

Ennek lényege, hogy elsődlegesen a városi háztartásokról gyűjt információkat, másodsorban a háztartástagok meghatározott jellemzőiről.

Sajátossága, hogy azonos lakossági mintán, azonos kérdőívvel próbálja feltárni a változásokat, úgy, hogy a kérdezők ugyanazokat a háztartásokat keresik fel meghatározott időközönként. A vizsgálatban összesen 2000 háztartás vesz részt.

A tanszék munkatársai 2010 és 2014 között vettek részt egy, az MTA Politikai Tudományok Intézetével közösen elnyert OTKA kutatási programban, amely a gazdasági válságot, illetve az arra adott válaszreakciókat elemezte nemzetközi összehasonlításban, finn, cseh és amerikai szakértők közreműködésével. A kutatási program eredményeiből több, angol nyelvű tanulmánykötet született.

Az egyes kutatási programok eredményeit a kar munkatársai számos hazai és nemzetközi konferencián mutatták be, több alkalommal a kar által szervezett tudományos rendezvényeken.

A kar már a kezdetek óta igen intenzív konferenciarendezői aktivitással rendelkezik, hiszen nincs olyan tanév, amikor ne kerülne sor valamilyen nemzetközi, országos vagy éppen helyi-regionális tudományos rendezvényre. Mindezek részletes bemutatása gyakorlatilag lehetetlen, így csak arra szorítkozhatunk, hogy felvillantsunk néhány emlékezetes rendezvényt, elsősorban abból a célból, hogy látható legyen a témák sokszínűsége.

A 2006-os év kiemelkedő eseménye volt a drogfogyasztás jellemzőit feltáró nemzetközi konferencia, amelyet egy sikeres Visegrádi Négyek pályázat is támogatott, és amelynek előadásanyagait a kar egy angol nyelvű kiadványban is közzé tette.

2007-ben egy országos konferenciasorozat részeként karunk volt a házigazdája és fő szervezője a „Népegészségügy és sportoló nemzet” című konferenciának, amelyen neves szakemberek és a területért is felelős szakpolitikusok tartottak előadásokat. Az év egy másik kiemelkedő rendezvénye volt a „Gyermekkori egészségügyi és szociális kérdések európai összefüggésben” elnevezésű nemzetközi konferencia.

2008-ban amerikai és magyar szakértők közreműködésével sikerült megrendezni egy tematikájában is ritkán tárgyalt témakör köré szerveződő nemzetközi konferenciát, amely a pszichoszociális onkológia legjobb gyakorlatait mutatta be.

Az elmúlt években az Egészségtudományi Intézet, azon belül is elsődlegesen a Védőnői Módszertani és Népegészségtani Tanszék munkatársainak köszönhetően szinte hagyománnyá vált egy őszi konferenciasorozat, amely tematikus bontásban tárgyalta és tárgyalja az egészségügyi és szociális ellátórendszerek, vagy éppen az alapellátás és a szakellátás együttműködésének lehetőségeit. Az évente változó témák közül 2011-ben a korai terhesség rizikófaktorait, míg 2013-ban a női szakdolgozók élethelyzetét is részletesen feltáró konferenciát szerveztek „Nők az egészségügy életében, egészség a nők életében” címmel. A konferenciák legfőbb partnerintézménye minden évben a Jósa András Oktatókórház volt.

A hagyományosan megrendezésre kerülő konferenciák közül ki kell emelni az ápolás mesterszakos hallgatók által minden év tavaszán megszervezett szakmai-tudományos eseményt, amely változó elnevezéssel ugyan (Ki-kelet, Ti-kelet), de mindig az ápolástudomány különböző témaköreire fókuszál.

A nagyobb nemzetközi és hazai konferenciák mellett a kar mindig nagy hangsúlyt fektetett arra, hogy az érdeklődő munkatársak és hallgatók megismerhessék kollégáink kutatási témáit is. Ezt a lehetőséget elsősorban az Oktatói-Tudományos Fórum rendezvénysorozat keretein belül megtartott előadások biztosították, amelyek közül számos nemcsak a „belső” érdeklődését keltette fel. Ilyen volt Dr. Lipóczki Imre prezentációja is 2008-ban a komplementer medicina témaköréből.

Megtisztelő felkérésnek tehetünk eleget 2011-ben, amikor is a Magyar Televízió által alapított a „Mindentudás Egyeteme” sorozatban Dr. Semsei Imre gerontológiáról, az öregedés lassításának lehetőségeiről szóló előadását rögzítették karunkon, és amely napjainkban is megtekinthető a Videotorium archívumában.

Az elmúlt években jelentősen nőtt az oktatók publikációs aktivitása is, nemcsak a hagyományos értelemben (folyóiratcikkek, könyvek, könyvfejezetek), intenzívvé vált a jegyzetkészítés is. A 2005-ben indult Egészségügyi Kari Jegyzetek sorozatban eddig 30 kiadvány jelent meg, mellettük konferenciakötetek, angol nyelvű tanulmánykötetek, illetve jelentős számú számos oktatási segédanyag, valamint digitális tananyag látott napvilágot.

A tudományos munka további élénkítése valamint a kar minősített, főállású oktatói szakmai-tudományos előmenetelének biztosítása érdekében, összhangban a DE OEC vezetése által 2008-ban kidolgozott, és az egyetem szenátusa által is jóváhagyott centrumszintű képzésfejlesztési stratégiával, a kar vezetése igyekezett vezető oktatóit doktori témavezetőként akkreditáltatni, hiszen ez az első lépés a fejlesztési tervben megfogalmazott célkitűzés felé, melynek értelmében a kar stratégiai célkitűzése egy doktori alprogram kidolgozása. A folyamat sikerét jelzi, hogy a kar főállású, vezető oktatói közül jelenleg 5 fő akkreditált témavezető a Debreceni Egyetem egyes doktori iskoláiban, az egészségtudományok, illetve a humán és társadalomtudományok területén.